

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXXII/232/13
Rady Miejskiej w Sępopolu
z dnia 30 grudnia 2013 r.

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
MIASTA I GMINY SĘPOPOL
NA 2014 ROK**

I. Wstęp

1. Istota alkoholizmu jako problemu społecznego

Programy rozwiązywania problemów alkoholowych realizowane w gminach mają na celu uświadamianie społeczności lokalnej na temat istoty uzależnienia, istoty choroby alkoholowej. Często spotykamy się ze stereotypem alkoholika: brudny, zaniedbany, bezrobotny, bezdomny, agresywny, wulgarny i jest to przeważnie mężczyzna z marginesu społecznego. Nic bardziej mylnego. Jak większość stereotypów, nie odzwierciedla on całej prawdy o osobach uzależnionych od alkoholu. Alkoholikiem może być każdy bez względu na płeć (kobieta i mężczyzna), wiek (młodzież szkolna lub dorośli), wykształcenie (bez wykształcenia i ludzie z wieloma fakultetami) jak i uprawiany zawód (pracownicy fizyczni, jak i lekarze, prawnicy, duchowni, itp.). Choroba alkoholowa ma też bardzo różne podłoże, bardzo często psychologiczne lub genetyczne. Uzależnienie od alkoholu czy innych środków psychoaktywnych jest zaburzeniem psychicznym i zaburzeniem zachowania, które diagnozować mogą tylko lekarze psychiatrzy, specjaliści psychoterapii uzależnień i psychologowie z doświadczeniem klinicznym. Alkoholizm, to choroba nieuleczalna, postępująca, którą można jednak zatrzymać na każdym jej etapie poprzez zastosowanie odpowiedniego leczenia. Jest to choroba o tyle niebezpieczna, ponieważ niszczy nie tylko osobę bezpośrednio uzależnioną (zdrowie, psychikę) prowadząc ją niejednokrotnie do śmierci, jak i jej najbliższe otoczenie, głównie najbliższą rodzinę. Nadmierne picie członka rodziny bardzo często staje się źródłem trudności finansowych i pogorszenia sytuacji bytowej rodziny. Członkowie rodziny w różny sposób próbują wpływać na osobę nadużywającą alkoholu i przekonywać do zmiany postępowania: prośby, groźby, straszenie rozstaniem, zawstydzanie. Małżonkowie i dzieci osoby uzależnionej bardzo często po pewnym czasie nieudanych interwencji rezygnują z nadziei na lepsze życie, zamykają się ze swoimi narastającymi problemami w swoich czterech ścianach, przez co sami stają się uwikłani w chorobę, zwaną przez specjalistów współuzależnieniem. Wg danych szacunkowych w Polsce żyje ok. 1,5 – 2,0 mln dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym, z tego 500 tys. znajduje się w dramatycznej sytuacji zagrażającej ich zdrowiu i życiu. Bardzo często dzieci z rodzin z problemem alkoholowym doświadczają przemocy oraz wielu traumatycznych sytuacji związanych z awanturami domowymi, a także niewypełnianiem ról rodzicielskich przez uzależnionych lub współuzależnionych rodziców. Wychowują się w poczuciu braku bezpieczeństwa emocjonalnego i fizycznego, są zdezorientowane, mają zaniżone poczucie własnej wartości i są słabsze fizycznie. Nie mogą liczyć na wsparcie i pomoc bliskich, przez co szukają grup rówieśniczych, w których próbują zaistnieć w sposób nie zawsze zgodny z prawem. Wzorce zachowań wynosi się głównie z domu rodzinnego. Szczególnie niepokojącym zjawiskiem jest picie alkoholu przez ludzi bardzo młodych. Badania ESPAD (Europejski Program Badań Ankietaowych w Szkołach) z 2011 roku dowodzą, że kontakt z alkoholem ma za sobą 87,3% gimnazjalistów z klas trzecich, z tego aż 21,4% wprowadzało się już w stan nietrzeźwości. W badaniach zaobserwowano również trend wyrównywania się zachowań ryzykownych wśród dziewcząt i chłopców. Są to zjawiska bardzo szkodliwe społecznie, powodujące uszkodzenie rozwoju psychofizycznego pijącej młodzieży, wymagające interwencji i pracy profilaktycznej ze strony samorządów gminnych. Jedno jest pewne, ponieważ uzależnienie jest chorobą należy ją leczyć, należy nieść pomoc ludziom dotkniętym chorobą bez względu na ich status społeczny, a szczególnie należy pochylić się nad problemami dzieci wychowującymi się w rodzinach z problemem alkoholowym.

2. Podstawy prawne i merytoryczne programu

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2014 rok opracowano na podstawie następujących aktów prawnych:

1. Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U. z 2012 r. poz. 1356 z późn. zm.);
2. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r. Nr 180, poz.1493);
3. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2013 r. poz.594 z późn. zm.);
4. Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz.U. z 2011 r.Nr 43 poz. 225 z późn. zm.)

oraz innych dokumentów rekomendujących pewne zadania do realizacji w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, takich jak:

1. Rekomendacje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2014 roku;
2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006 – 2016 z dnia 25 września 2006 r.;
3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Sępól na lata 2007 – 2015 (Uchwałą Nr III/13/06 Rady Miasta i Gminy Sępól z dnia 29.12.2006 r.) .

3. Zadania gminy wynikające z obowiązujących aktów prawnych

Zgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi samorząd gminny zobowiązany jest do prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu. W szczególności zadania wskazane w ustawie, a realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki Uzależnień i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych obejmują:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

II. Diagnoza sytuacji w Gminie Sępól

Diagnoza ma określić problemy oraz wynikające z nich cele i zadania do zrealizowania w ramach Programu. Program musi dobrze trafić w potrzeby społeczeństwa naszej gminy. Nieodzowne jest posiadanie znajomości problemów i zagrożeń z jednej strony, zaś aspiracji, wartości i potrzeb z drugiej strony. To pozwala optymalnie wykorzystać posiadane środki i możliwości w skonstruowaniu skutecznego programu.

1. Wyniki ankiety przeprowadzonej wśród uczniów klas VI i gimnazjum (młodzież wobec problemu uzależnień).

Badania ankietowe przeprowadzono na przełomie października i listopada 2013r. Łącznie ankietę wypełniło 28 uczniów klas szóstych tj. 96% oraz 154 gimnazjalistów, co stanowi 92% wszystkich uczniów gimnazjum.

Celem badań było określenie zasięgu zjawiska sięgania młodzieży po substancje odurzające oraz napoje energetyzujące. Określenie motywów jakimi kierują się młodzi ludzie eksperymentując z używkami oraz ustalenie czynników chroniących młodzież przed sytuacjami ryzykownymi. Posłużono się tym samym kwestionariuszem ankiety, co w badaniach w 2011r.

Z danych uzyskanych wynika, iż znaczna grupa młodzieży eksperymentuje ze środkami odurzającymi. Jest to średnio wiek 11- 12 lat, który jest nieznacznie wyższy w porównaniu z badaniami sprzed dwóch lat. Młodzież później zaczyna sięgać po papierosy. Średnio jest to wiek 12 lat. Wśród uczniów klas VI tylko jedna osoba wskazała próby palenia tytoniu. Gorzej sytuacja przedstawia się wśród gimnazjalistów, jednak jest ona zbliżona do danych sprzed dwóch lat. 70 gimnazjalistów, tj. 45% badanych ma za sobą próby palenia tytoniu. 20% tj. 14 uczniów z tej grupy deklaruje, iż nadal pali. Uczniowie ci palą codziennie, po kilka papierosów dziennie. Niewątpliwie istotny wpływ na tę sytuację mogą mieć wzorce osobowe (palący rodzice) oraz co się z tym wiąże łatwy dostęp do papierosów. Zaledwie 3% badanych podaje, iż nikt w ich rodzinach nie pali tytoniu.

Inicjacja alkoholowa przypada średnio na wiek 11 lat. 25% uczniów klas VI próbowało alkoholu. Próby te jednak dotyczą małych ilości (dno szklanki, łyk). Najczęściej w tym wieku młodzież próbuje alkoholu okazjonalnie. Szóstoklasiści jako miejsce inicjacji alkoholowej najczęściej wymieniali dom, jedna osoba pod sklepem i jedna- u ciotki. Wśród gimnazjalistów wiek inicjacji jest podobny przypada na 11 rok życia. Obecnie do prób eksperymentowania z alkoholem przyznaje się 56% badanych gimnazjalistów. Wynik ten jest o 4% niższy niż dwa lata temu. 37% tj. co trzeci z grupy uczniów eksperymentujących z alkoholem deklaruje, że upiło się raz, co stanowi 21% wszystkich badanych. Co siódmy uczeń z grupy eksperymentującej tj. 13% podaje, że upiło się kilka razy. 43 badanych gimnazjalistów tj 28% ma za sobą stan upojenia alkoholowego. Nadal najbardziej popularnym alkoholem jest piwo (75 przypadków), na drugim miejscu jest wódka (22) i wino (17), inne (szampan, bimbler, drinki 8). Zdarzały się przypadki, gdzie uczniowie zaznaczali kilka rodzajów alkoholu. Najczęściej ma to miejsce u kolegi / koleżanki (33 wybory), w domu (16 wyborów), w dyskotekce (12 wyborów) lub w innych miejscach (16)tj: na podwórku, ognisko, na wiosce, w klubie, itp.. Nieznacznie, o 3% spadła liczba gimnazjalistów przyznających się do samodzielnego zakupu alkoholu w sklepie.

Jeżeli chodzi o kontakt młodzieży z narkotykami, to w zestawieniu z poprzednimi badaniami sytuacja może niepokoić. Obecnie 12 uczniów tj 8% badanych przyznaje się do próby sięgania po narkotyki. Jest to wynik o 10 osób wyższy niż dwa lata temu. W jedenastu przypadkach uczniowie wymienili marihuanę. Jedna osoba podała- mefedron. Na pytanie: „Czy w Twojej miejscowości można kupić narkotyki?”, połowa uczniów odpowiedziała, że nie. 14% badanych przyznaje, że zakup narkotyków jest możliwy w miejscowościach gdzie mieszkają. Najczęstszym motywem sięgania po środki odurzające jest nadal chęć zaimponowania innym (74 wybory), z chęci bycia dorosłym (32 wybory), presja rówieśników (31 wyborów), z nudów (19 wyborów), dodanie sobie odwagi (10 wyborów). Młodzież także wskazywała na inne powody tj. problemy, ciekawość.

Mimo wielu działań profilaktyczno - edukacyjnych skierowanych zarówno do uczniów, jak i rodziców na temat szkodliwości spożywania napojów energetyzujących. Nadal obserwuje się wzmożone zainteresowanie uczniów tymi napojami. Z przeprowadzonych badań wynika, iż 50% szóstoklasistów i 71% gimnazjalistów spożywało napoje energetyzujące. 28% szóstoklasistów i 10% gimnazjalistów pijących energy drinki spożywa je częściej niż raz w tygodniu. 14% uczniów kl. VI i 50% gimnazjalistów uważa, że energy drinki są nieszkodliwe lub nie wiedzą jakie działanie mogą mieć napoje tego rodzaju.

W projektowaniu działań profilaktycznych istotne jest poszukiwanie skutecznych sposobów oddziaływania na postawy młodych ludzi. W jednym z pytań zawartych w ankiecie przytoczono sformułowaną przez PARP-ę listę czynników chroniących młodzież przed sięganiem po substancje odurzające. Zadaniem uczniów było uszeregowanie ich w kolejności od najskuteczniejszego do najmniej skutecznego w ich odczuciu. Lista uszeregowana przez uczniów przedstawia się następująco:

Lista czynników chroniących ustaloną przez PARP-ę.	Lista czynników chroniących ustaloną przez uczniów klas szóstych.	Lista czynników chroniących ustaloną przez gimnazjalistów.
1. silną więź emocjonalną z rodzicami, 2. ogólnie pozytywne relacje z dorosłymi (posiadanie autorytetów), 3. zainteresowanie nauką szkolną i aspiracje edukacyjne, 4. regularne praktyki religijne, 5. poszanowanie prawa, norm i wartości, 6. przynależność do pozytywnej grupy społecznej, 7. angażowanie się w działania prospołeczne- wolontariat, koła zainteresowań itp.	1. silną więź emocjonalną z rodzicami, 2. zainteresowanie nauką szkolną i aspiracje edukacyjne, 3. przynależność do pozytywnej grupy społecznej, 4. ogólnie pozytywne relacje z dorosłymi (posiadanie autorytetów), 5. regularne praktyki religijne, 6. poszanowanie prawa, norm i wartości, 7. angażowanie się w działania prospołeczne- wolontariat, koła zainteresowań itp.	1. ogólnie pozytywne relacje z dorosłymi (posiadanie autorytetów), 2. silną więź emocjonalną z rodzicami, 3. przynależność do pozytywnej grupy społecznej, 4. zainteresowanie nauką szkolną i aspiracje edukacyjne, 5. poszanowanie prawa, norm i wartości, 6. angażowanie się w działania prospołeczne- wolontariat, koła zainteresowań itp. 7. regularne praktyki religijne,

Jak widać w powyższej tabeli nadal bardzo ważne jest ,także w odczuciu młodych ludzi, zbudowanie silnej więzi emocjonalnej między rodzicami a dziećmi. Ta relacja jest podstawą wszelkich oddziaływań profilaktyczno- wychowawczych. Obecnie gimnazjaliści wysoko ocenili utrzymywanie ogólnie pozytywnych relacji z dorosłymi i posiadanie autorytetów. 68% młodzieży chętnie uczestniczy w akcjach profilaktycznych tj. Festyny Rodzinne, Zachowaj Trzeźwy Umysł, spektakle profilaktyczne, warsztaty. 50% szóstoklasistów i 37% gimnazjalistów uważa działania profilaktyczne za atrakcyjne i godne kontynuowania. 14% uczniów klas VI i 35% gimnazjalistów działania profilaktyczne ocenia jako atrakcyjne, ale mało skuteczne. 10% uczniów oceniło te formy profilaktyczne jako nudne i nieskuteczne.

Należy pamiętać, że badanie ankietowe nie jest wystarczająco miarodajnym narzędziem. Na podstawie obserwacji w przeciągu ostatnich dwóch lat nie odnotowano przypadków spożywania alkoholu na terenie szkoły. Jeden raz udowodniono uczennicy stan po spożyciu alkoholu, który wypila na przystanku autobusowym. Zminimalizowano problem palenia tytoniu na terenie szkoły. Zdarza się, że palący uczniowie często wbrew ustalonym zasadom opuszczają teren szkoły i palą papierosy w innych miejscach tj. okolice sklepu, budynku LKS „Łyna”. Na terenie szkoły nie odnotowano przypadków kontaktu młodzieży z narkotykami.

2. Badanie ankietowe przeprowadzone w Punkcie Konsultacyjno – Informacyjny w Sępólnie.

Badania ankietowe przeprowadzone na przełomie stycznia – listopada 2013 r. Ankietowanych 69 osób korzystających z pomocy psychologa, w tym:

7 – 18 lat – 15 osób

19 – 30 lat – 1 osoba

31 – 50 lat – 29 osób

powyżej 50 lat – 24 osoby

- Osoby powyżej 30 roku życia stanowią - 76,8 % ankietowanych,
- Kobiety stanowią ponad - 59 % ankietowanych.
- Mieszkańcy wsi stanowią - 69% ankietowanych.
- Osoby żyjące w związku małżeńskim lub partnerskim – 65,2% ankietowanych.
- 59,4 % nigdy dotychczas nie miało możliwości skorzystania z konsultacji u psychologa.
- 52,2 % skorzystało z konsultacji na podstawie sugestii instytucji, natomiast aż 82,6 % ankietowanych odpowiedziało, że była to ich własna decyzja.
- 98,6 % ankietowanych uznało potrzebę funkcjonowania Punktu Konsultacyjnego w Gminie Sępólno (w jednym przypadku nie udzielono odpowiedzi).

Najczęściej zgłaszane problemy miały związek z:

- nadużywaniem alkoholu przez ankietowanych – 42%
- nadużywaniem alkoholu przez członków rodziny – 58%
- przemocą w rodzinie stosowaną przez członków rodziny – 59,4%

Do Punktu Konsultacyjnego trafiały również osoby nie radzące sobie z dziećmi, z własną psychiką oraz chorobami somatycznymi wywołanymi nadużywaniem alkoholu (ponad 17% ankietowanych).

Jak wynika z analizy ankiet, dalsze funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego prowadzonego przez psychologa jest bardzo wskazane. Konsultacji potrzebują osoby w bardzo różnym wieku, które dotychczas takiego wsparcia nie miały. Przełamuje się stopniowo stereotyp, że z porad psychologa korzystają tylko ludzie chorzy psychicznie. Ankiety wykazały, że bardzo wysoki % potrzebujących pomocy psychologa, samodzielnie podejmuje decyzje o korzystaniu z konsultacji.

3. Dane statystyczne opracowane na podstawie informacji uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszycach, GKRPA, Posterunku Policji oraz MGOPS w Sępólnie.

I. Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszycach (dotyczące mieszkańców Gminy Sępólno)					
Rok	Bezrobotni ogółem	Kobiety	W tym		
			Do 25 roku życia	Powyżej 50 roku życia	Długotrwale bezrobotni
2008	951	539	196	189	613
2009	1029	563	219	221	645
2010	978	495	193	214	625
2011	961	523	176	226	671
I półrocze 2012	881	465	164	203	589
I półrocze 2013	871	448	170	211	578

II. Dane z GKRPA w Sępólnie		Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
1.	Liczba wpływających wniosków	57	53	56
2.	Liczba wysłanych zaproszeń	63	73	69
3.	Liczba osób, z którymi przeprowadzono rozmowy interwencyjno-motywacyjne	24	31	36
3.	Liczba wystąpień o opinię psychiatryczno-psychologiczną	25	22	22
4.	Liczba wniosków skierowanych do Sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego	19	18	17
5.	Postanowienia Sądu o leczeniu stacjonarnym – w szpitalu	13	13	13
6.	Postanowienia Sądu o leczeniu niestacjonarnym – w poradni	16	10	11

III. Dane Posterunku Policji w Sępólnie		2011 rok		2012 rok		2013 rok	
		Dorośli/ nieletni		Dorośli/ nieletni		Dorośli/ nieletni	
1.	liczba interwencji domowych	132	0	90	0	130	0
2.	liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia	18	0	26	0	30	0
3.	prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu	16	0	22	0	32	0
4.	zakłócanie porządku publicznego pod wpływem alkoholu	20	0	3	0	15	0
5.	popelnione przestępstwa w związku z alkoholem	22	0	31	0	32	0
6.	liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej karty”	26	0	16	0	28	0
7.	ilość wszczętych postępowań z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	0	0	1	0	0	0
8.	ilość umorzonych postępowań z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	0	0	1	0	0	0
9.	liczba czynów popełnionych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	0	0	0	0	0	0
10.	liczba podejrzanych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	0	0	0	0	0	0
11.	ilość postępowań skierowanych do sądu z art. 207 KK	4	0	3	0	0	0

IV. Dane M-GOPS w Sępopolu		2011 rok		2012 rok		2013 rok	
		Rodzin/ osób		Rodzin/ osób		Rodzin/ osób	
1.	liczba rodzin z problemem alkoholowym, którym udzielono pomocy	131	247	138	267	160	366
2.	liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej karty”	8	19	21	86	45	178
3.	liczba interwencji pracowników socjalnych w związku z sygnałami o występowaniu przemocy w rodzinie	25	84	23	70	41	158
4.	liczba osób korzystających z porad psychologa	30	30	82	126	153 osoby	346 porad
5.	liczba osób korzystających z porad prawnika	30	30	69	106	35 osób	48 porad

Dane z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Bartoszczach dotyczące Gminy Sępólno:

W 2013 r. nadzorem kuratorskim w naszej gminie zostało objętych:

- ❖ 25 rodzin;
- ❖ 13 nieletnich;
- ❖ 8 dorosłych w związku z uzależnieniem alkoholowy

4. Wnioski uzyskane na podstawie porównania danych statystycznych.

W wyniku analizy danych statystycznych przedstawionych w zamieszczonych wyżej tabelach nasuwają się następujące wnioski:

Tab. I:

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy widzimy, że w porównaniu do analogicznego okresu roku 2012 w Gminie Sępólno nieznacznie (o ok. 2%) maleje bezrobocie, w tym (o ok. 2%) liczba osób długotrwale bezrobotnych;

Tab. II:

Nieznacznie zwiększyła się (o ok. 5%) liczba wniosków wpływających i rozpatrywanych przez Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o wszczęcie postępowania wobec osób nadużywających alkoholu. Mimo to (o ok. 5%) wysłano mniej zaproszeń na rozmowy interwencyjno-motywujące, ponieważ zdarzały się przypadki 2 wniosków z różnych instytucji dotyczące tej samej osoby. Były też przypadki wpływania wniosków dotyczących osób wobec których toczyło się już wcześniej postępowanie.

Tab. III:

Z danych Posterunku Policji wynika, że nastąpiło znaczne zwiększenie liczby interwencji domowych (o ok. 44%), zakłócania porządku publicznego zwiększyło się pięciokrotnie oraz rodzin objętych procedurą „Niebieskiej karty” (o 75%). W wyniku wzmożonej działalności kontrolnej Policji i Straży Granicznej zatrzymano niestety więcej (o ok. 45,4%) kierowców prowadzących pojazdy pod wpływem alkoholu, więcej (o ok. 15,4%) zatrzymano do wytrzeźwienia, więcej też osób (o ok. 3,2%) popełniało przestępstwa pod wpływem alkoholu.

Tab. IV:

MGOPS wykazuje, że o ok. 37% wzrosła liczba rodzin z problemem alkoholowym, którym udzielono pomocy w 2013 r., natomiast o ok. 78% zwiększyła się liczba interwencji w sprawie podejrzenia przemocy w rodzinie. Świadczy to o tym, że zwłaszcza w rodzinach z tym problemem występuje trudna sytuacja materialna i życiowa oraz przemoc w rodzinie. W związku z tym obserwuje się bardzo duży wzrost rodzin objętych procedurą Niebieskiej karty (o ok. 114%), co zapewne wynika ze współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym oraz z obowiązku stosowania procedury przy każdej sytuacji podejrzenia występowania przemocy. W związku z reaktywacją Punktu Konsultacyjnego nastąpił też ogromny wzrost liczby osób korzystających z porad psychologiczno-prawnych (średnio o ok. 86,6%). Widoczne jest tu bardzo duże zapotrzebowanie na tego rodzaju wsparcie i pomoc. Zasadne jest więc kontynuowanie tego poradnictwa w latach następnych.

III. Stan zasobów umożliwiających prowadzenie działalności profilaktycznej w Gminie Sępól

1. Placówki i instytucje współpracujące z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie profilaktyki i rozwiązywaniem problemów alkoholowych:

- Gminne placówki oświatowe
- Stowarzyszenie „Salos”
- Stowarzyszenie „Oratorium”
- Stowarzyszenie Społeczne „Dzietrzychowo..., bo razem osiągniemy więcej”
- LKS „Łyna” Sępól
- MGOPS w Sępólnie
- MGOK w Sępólnie
- Parafie
- Posterunek Policji w Sępólnie
- Straż Graniczna
- sołectwa

2. Ilość osób przeszkolonych w ramach środków z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych:

- „Narada dla pełnomocników Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 2013” – 1 osoba z GKRPA;
- Konferencja pn: „Krajowa oraz regionalna polityka przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przemocy ze względu na płeć” – 4 osoby (GKRPA i MGOPS);
- szkolenie z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 18 osób (członkowie GKRPA, pracownicy MGOPS oraz asystenci rodzin, policjanci, ksiądz, pedagodzy)

Ponadto w 2013 roku sfinansowano po warsztaty profilaktyczne dot. uzależnień (alkohol i narkotyki) dla uczniów ze szkół w Gminie Sępól oraz spotkania profilaktyczne (tzw. wywiadówki profilaktyczne) dla rodziców uczniów SP Dzietrzychowo i Wiatrowiec.

IV.Cele i zadania i realizacja działań Gminnego Programu Profilaktyki Uzależnień i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2013 roku.

1. Cel główny:

Ograniczenie skali zjawiska problemów alkoholowych w Gminie Sępól.

2. Cele szczegółowe:

- a) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, psychologicznej, rehabilitacyjnej i prawnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin;
- b) Ograniczenie skali zjawiska picia alkoholu przez dzieci i młodzież, poprzez systematyczną i planową realizację programów profilaktycznych dla uczniów i ich rodziców;
- c) Ograniczenie rozmiarów naruszeń prawa na lokalnym rynku alkoholowym;
- d) Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób, które odbyły leczenie odwykowe.

3. Zadania programu i sposób ich realizacji:

1) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu:

- a) Poradnictwo prawne i psychologiczne dla osób z problemem alkoholowym;
- b) Finansowanie badań wykonywanych przez specjalistów w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu;
- c) Opłacanie kosztów sądowych związanych z kierowaniem wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego;
- d) Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych motywujące osoby z problemem alkoholowym do leczenia odwykowego;
- e) Wspieranie zatrudniania osób uzależnionych po przebytych leczeniu odwykowym;
- f) Zakup i rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych informujących o istocie uzależnień.

2) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:

- a) Poradnictwo prawne i psychologiczne dla osób z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i przemocą;
- b) Współpraca z MGOPS, pedagogiem szkolnym, lekarzami pierwszego kontaktu, zespołem interdyscyplinarnym i Posterunkiem Policji w zakresie udzielania pomocy osobom współuzależnionym i ofiarom przemocy domowej;
- c) Motywowanie osób współuzależnionych do podejmowania leczenia terapeutycznego w poradniach odwykowych.

3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych:

- a) Wdrażanie w placówkach oświatowych, ośrodkach kultury i stowarzyszeniach nowoczesnych i cyklicznych działań profilaktycznych uczących umiejętności zdrowego i trzeźwego stylu życia;
- b) Dofinansowanie autorskich programów profilaktycznych z zakresu profilaktyki uzależnień i zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży;
- c) Udzielanie pomocy psychologicznej i prawnej rodzicom dzieci spożywających alkohol lub substancje psychoaktywne;
- d) Finansowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców, mających na celu wzrost ich umiejętności wychowawczych, m.in. w zakresie budowania wokół dziecka systemu kontroli i wsparcia;
- e) Propagowanie i współfinansowanie lokalnych kampanii profilaktyczno-edukacyjnych, w tym współorganizacja festynów rodzinnych;
- f) Propagowanie udziału w ogólnopolskich społecznych kampaniach edukacyjnych dotyczących problematyki uzależnień oraz przemocy domowej i rówieśniczej, takich jak: „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Postaw na Rodzinę” itp.;

- g) Współfinansowanie profilaktycznych bądź socjoterapeutycznych zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży prowadzonych przez kluby sportowe, świetlice wiejskie, placówki oświatowe i kulturalne;
- h) Dofinansowanie dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- i) Dofinansowanie organizacji wypoczynku feryjnego w miejscu zamieszkania oraz wyjazdów wakacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym, w tym obozów i kolonii profilaktycznych;
- j) Wspieranie rozwoju i działalności wolontariatu wśród młodzieży szkolnej;
- k) Zakup materiałów edukacyjnych i literatury związanej z realizacją zadań określonych w Programie;
- l) Współpraca z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży, poprzez dofinansowanie konkursów, imprez sportowo-rekreacyjnych oraz aktywnego wypoczynku;
- m) Współorganizowanie i finansowanie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych, uczących asertywnego sposobu odmawiania sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz nietrzeźwym.

4) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych:

- a) Współpraca ze szkołami funkcjonującymi na terenie Gminy Sępólno oraz z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury w Sępólnie w zakresie realizacji programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży;
- b) Współpraca z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sępólnie w celu udzielania wsparcia rodzinom z problemem alkoholowym;
- c) Współpraca z Posterunkiem Policji w Sępólnie w celu zmniejszenia zjawisk przemocy domowej oraz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców;
- d) Współpraca z Sądem Rejonowym w Bartoszewicach w zakresie kierowania osób uzależnionych na leczenie odwykowe;
- e) Współpraca ze stowarzyszeniami i wszystkimi organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie Gminy Sępólno, w zakresie realizacji przez nie programów profilaktycznych mających na celu zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży;
- f) Współpraca z kościołami różnych wyznań w zakresie wszelkich ich działań na rzecz trzeźwości społeczeństwa, a w szczególności dzieci i młodzieży.

5) Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13 i art. 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego:

- a) Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (zgodnie z art.18 ust.8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi);
- b) Ograniczenie dostępności alkoholu poprzez przestrzeganie zasad wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych, określonych ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- c) Występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela posiłkowego oraz wnioskowanie do policji o wszczęcie postępowania dowodowego;
- d) Interweniowanie w przypadkach naruszenia przepisów dotyczących zasad promocji i reklamy określonych w art.13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- e) Podejmowanie interwencji w przypadkach spożywania alkoholu w miejscach publicznych.

V. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. GKRPA zwana dalej Komisją, jest ciałem opiniującym, inicjującym i nadzorującym wykonanie Gminnego Programu Profilaktyki Uzależnień i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Realizuje więc gminną politykę społeczną w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, określoną w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

2. GKRPA działa na podstawie:

- a) Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r. poz.1356 z późn. zm.);
- b) Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r., Nr 179, poz.1485 z późn. zm.);
- c) Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U z 2005 r. Nr 180, poz. 1493);
- d) Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.);
- e) Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011 – 2015.
- f) Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006 – 2016 z dnia 25 września 2006 r.
- g) Regulaminu działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępopolu (Zarządzenie Nr 93/11 Burmistrza Sępopola z 30.12.2011 r.).

3. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- 1) Członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie za udział w następujących czynnościach związanych z realizacją Gminnego Programu:

a) za udział w posiedzeniach:

- przewodniczący i sekretarz – 13% minimalnego wynagrodzenia,
- członkowie – 9% minimalnego wynagrodzenia.

b) za przeprowadzenie rozmów interwencyjnych i motywujących z osobami uzależnionymi bądź członkami ich rodzin – 3% minimalnego wynagrodzenia;

c) za kontrolę jednego punktu sprzedaży napojów alkoholowych – 3% minimalnego wynagrodzenia.

Przez „minimalne wynagrodzenie” należy rozumieć wynagrodzenie określone w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679 z późn. zm.).

- 2) Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów wyjazdów służbowych z tytułu uczestnictwa w szkoleniach, wg załączonych do delegacji biletów za przejazd i rachunków za noclegi.

- 3) Członkowie Komisji będący pracownikami etatowymi gminnych jednostek samorządowych za wykonywane czynności w godzinach swojej pracy, nie otrzymują wynagrodzenia.

VI. Źródła i zasady finansowania Programu

1. Na finansowanie realizacji zadań określonych w Programie przeznacza się środki pochodzące z opłat za wydanie zezwoleń na obrót alkoholem dla podmiotów funkcjonujących na terenie miasta i gminy Sępopól, zgodnie z preliminarem zawartym w pkt. 6.

2. Na podstawie art.18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dochody te nie mogą być przeznaczone na inne cele.
3. Zasady finansowania zadań wynikających z Programu zawarte są w publikacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pt.: „Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2014 roku”.
4. Realizatorem programu jest Urząd Miejski w Sępopolu.
5. Burmistrz Sępolicy może dokonywać zmian w preliminarzu wydatków w sytuacji zmiany kwoty wpływów z tytułu wydania zezwoleń na sprzedaż alkoholu lub z innych uzasadnionych przyczyn.
6. **Preliminarz wydatków na rok 2014:**

Lp.	Nazwa zadania	Sposób realizacji	Termin realizacji	Wartość zadania	Realizatorzy
1.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu	Zapewnienie poradnictwa prawnego i psycholog. dla osób z problemem alkoholowym	Cały rok	4 200,00	GKRPA MGOPS
		Finansowanie opinii psychiatryczno-psychologicznych w przedmiocie uzależnienia	Cały rok	8 100,00	GKRPA
		Wnoszenie opłat sądowych za rozpatrywanie wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego	Cały rok	1 000,00	GKRPA
		Wynagrodzenie. członków Komisji za prowadzenie rozmów interwencyjnych i motywujących z osobami wezwanymi	Cały rok	300,00	GKRPA
		Wspieranie zatrudniania osób uzależnionych po przebytych leczeniu odwykowym	Praca ciągła	W ramach pracy etatowej	GKRPA, MGOPS
		Zakup literatury, czasopism, prasy i materiałów edukacyjno-informacyjnych	2 razy w roku	100,00	GKRPA
		Razem:		13 700,00	
2.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:	Zapewnienie pomocy psychologicznej i prawnej rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym i przemocą w rodzinie	Cały rok	3 000,00	GKRPA, MGOPS
		Motywowanie osób współuzależnionych do podejmowania leczenia terapeutycznego w poradniach odwykowych	Cały rok	200,00	GKRPA MGOPS
		Upowszechnianie informacji i materiałów o instytucjach działających na rzecz osób ofiar przemocy	Cały rok	W ramach pracy etatowej	GKRPA MGOPS Policja
		Wspieranie działań sprzyjających kształtowaniu się u dzieci i młodzieży postaw tolerancyjnych wobec odmienności innych – dofinansowanie spektakli profilaktycznych przygotowanych przez uczniów	2 razy w roku	1 000,00	GKRPA, szkoły
		Zakup materiałów edukacyjnych dot. sposobów realizacji programów profilaktycznych	2 razy w roku	100,00	GKRPA
		Razem:		4 300,00	

3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych:	Dofinansowanie cyklicznych i nowoczesnych działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach, instytucjach kultury i stowarzyszeniach, nakierowanych na rodzinę, w celu zwiększenia umiejętności zdrowego i trzeźwego stylu życia	4 razy w roku	2 500,00	GKRPA, szkoły
		Dofinansowanie festynów rodzinnych i uczestnictwa w ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych dotyczących tematyki uzależnień i przemocy domowej	Raz w roku	5 000,00	GKRPA, MGOPS, szkoły
		Dofinansowanie warsztatów i szkoleń dla rodziców w celu podniesienia ich kompetencji wychowawczych	2 razy w roku	1500,00	GKRPA, szkoły
		Współfinansowanie zajęć pozaszkolnych i imprez sportowo-rekreacyjnych o charakterze profilaktycznym i socjoterapeutycznym prowadzonych przez kluby sportowe, świetlice wiejskie i stowarzyszenia, w tym dożywianie	4 razy w roku	1500,00	GKRPA, stowarzyszenia, parafie
		Zakup prasy i materiałów edukacyjnych dot. sposobów realizacji nowoczesnych programów profilaktycznych	2 razy w roku	200,00	GKRPA
		Dofinansowanie organizacji wypoczynku feryjnego w miejscu zamieszkania i poza nim (kolonie, obozy, półkolonie i półzimowiska)	2 razy w roku	25 000,00	GKRPA, szkoły, MGOK Parafie
		Razem:		35 700,00	
4.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych:	Dofinansowanie programów profilaktycznych realizowanych przez MGOK, parafie i stowarzyszenia	2 razy w roku	2 000,00	GKRPA, MGOK, stowarzyszenia, parafie
		Działania edukacyjne poprzez rozpowszechnianie wśród kontrolowanych kierowców ulotek informacyjno-edukacyjnych	2 razy w roku	W ramach pracy etatowej	Policja, Straż Graniczna
		Działania interwencyjno-sprawdzające w zakresie trzeźwości kierowców	Praca ciągła	W ramach pracy etatowej	Policja, Straż Graniczna
5.	Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego	Przeprowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy	II i III kwartał	1 600,00	GKRPA
6.	Praca GKRPA: rozpatrywanie wniosków o wszczęcie postępowania wobec osób nadużywających alkoholu, opiniowanie lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu, opiniowanie wniosków o dofinansowanie, realizacja Programu Gminnego	Wynagrodzenie za udział w posiedzeniach Komisji	Raz w miesiącu	10 700,00	GKRPA

7	Wzrost kompetencji członków GKRPA	Szkolenia w zakresie kontaktu z klientem Komisji oraz nowych metod pracy w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przemocy domowej, w tym delegacje	2 razy w roku	2 000,00	GKRPA
		Razem:		16 300,00	
Ogółem:				70 000,00	

VII. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring i ewaluacja programu polegać będzie na zbieraniu (dwukrotnie w ciągu roku) informacji o realizacji zadań w aspekcie finansowym, rzeczowym i czasowym, w celu zapewnienia jego terminowej realizacji. Informacje zbierane będą przez Przewodniczącego Komisji, a następnie przedkładane i analizowane na posiedzeniach Komisji, gdzie oceniane będą postępy w realizacji programu i osiągniętych celów.